

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{2}{3}$ strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 30 K, na $\frac{1}{3}$ strani 15 K in na $\frac{1}{4}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. V Ljubljani, 31. julija 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Naznanilo kmetovalcem. — Kako je govoril kmetijski minister o kmetu. — Položaj kmetijstva v vojni. — Kako živi žitni molj in kako se pokončuje. — Listje gozdnega drevja — krmilo za živino. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — **Inserati.**

Ozimno semensko pšenico in rž,

in sicer zaenkrat izvirno vzgojeno švedsko-nemško svalöfsko seme, oddaja podpisana družba, dokler je kaj zaloge, edinole svojim udom

100 kg po 160 kron z vrečo vred.

Ker se je družbi posrečilo naknadno dobiti še dovolj tega semenskega žita, ga dobe polagoma vsi dosedanji naročniki in se celo naročila še naprej sprejemajo. Naročila se zvrše po vrsti, kakor so došla in kakor bo blago dohajalo.

Denar je poslati z naročitvijo vred naprej in je priložiti potrdilo županstva, da naročnik res potrebuje semensko žito.

Da družba, ki ji manjka delovnih sil, zamore pravočasno zmagati ogromno delo razpošiljanja, naj naročniki udje nemudno naroče potrebno množino skupno le potem svojih podružnic, kjer pa teh ni ali kjer ne delujejo, pa potem kakega zaupnika (župnika, župana itd.), ki potem naročeno blago skupno sprejme in med naročnike razdeli.

Cena izvirnemu svalöfskemu žitu je na mestu pridelovanja dvakrat tako visoka, kakor navadnemu semenskemu žitu; poleg tega je nemški denar silno drag, vožarina je visoka, seme je treba pretresti, ker pride v popirnatih vrečah, veliko žita se na železnici iz vagonov pokrade in zato pride do razmeroma zelo visoke cene, ki je gori označena.

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani.

Kako je govoril kmetijski minister o kmetu.

V seji avstrijskega državnega zbora dne 10. julija 1917, v kateri se je razpravljalo o pooblastilnem zakonu za vojnogospodarske odredbe, je imel voditelj poljedelskega ministrstva dr. vitez pl. Ertl govor, v katerem je posebno pohvalil kmetski stan. Vitez Ertl je izvajal:

Visoka zbornica! Kmetski zastopniki v tej zbornici so priliko, ko se vrši posvetovanje o zakonski predlogi, ki bi naj nadomestila cesarsko odredbo z dne 10. ok-

tobra 1914 s pooblastilnim zakonom, uporabili v to, da so podrobno razpravljali o raznih težavah, ki jih ves sestav vojnogospodarskih naredeb prizadeva kmetu, o žrtvah, ki jih mora doprinesati kmet, ter o raznovrstnih nedostatkih in pogreških vladnih ukrepov. Ne morem si kaj, da ne bi porabil te prilike, ter Vam ne bi razjasnil, kako si razlagam naloge, katere sem prevzel kot sedanji voditelj poljedelskega ministrstva.

Ne dvomite o tem, da so se besede, katere tukaj govorite in ste jih tudi danes izrazili, besede, ki so

prišle iz ust izkušenih in zgovornih poznavalcev kmetijstva, slišale na ministrski klopi in da se bo našlo sree, katero razumeva Vaše težave. (Bravo!-klici.) Zadeve, katere ste danes tukaj naštevati, se v poljedelskem ministrstvu že dolgo časa zasledujejo s posebno skrbjo. Naša težnja je, da nedostatke po možnosti popravimo. Poljedelsko ministrstvo bo, kolikor je to sploh možno, sodelovalo, da se omilijo vojno-gospodarski nedostatki. (Pritrjevanje.)

Kot tačasni vodja poljedelskega ministrstva

smatram kmetijstvo in kmetijsko pridelovanje v okvirju celega gospodarskega življenja kot najvažnejši temelj,

kateri omogočuje, ako se zvesto goji in oskrbuje pridelovalno možnost ostalih pridelovalnih vrst narodnega gospodarstva, omogočuje pa tudi pravilno uporabo vseh gospodarskih sil v državi, pravo uporabo delovne in ohranitev pridelovalne sile cele države. (Zelo dobro!)

Morete si torej, velespoštovani gospodje predstaviti, da službe, katero mi je poveril cesar in ž njo zvezane častne dolžnosti, nisem prevzel brez velike skrbi. V tretjem vojnem letu

se kmetje trudijo, da s sadovi svojega dela omogočijo naše vztrajanje.

(Tako je!) Vedno težavneje bo, ohraniti zemljo dovolj rodovitno (pritrjevanje), vedno težavneje pa tudi bo, si oskrbeti delovna sredstva in delovne moči (pritrjevanje), vedno bolj težko bo delo tistih, ki so ostali doma, kateri imajo svojce na bojišču, delo žensk, otrok, starčkov, ki v kmetijskem delu izvršujejo sedaj naravnost čudeže. (Živahno pritrjevanje.) Velecenjeni gospodje! Povem Vam,

da bi človek pokleknil na tla,

ko sliši, kar se od mnogih strani dandanes doprinaša samozatajevanja in požrtvovalnosti, kar se dela v tem težkem času na kmetih (živahno pritrjevanje in ploskanje) in kar storijo ravno naše vrle kmetijske žene. (Živahno pritrjevanje.)

Kljub vsem težavam, katere sem nekoliko opisal, kljub neugodnemu vremenu, kljub neprestano modremu nebu, s katerega neusmiljeno žge solnce na zemljo, kljub vsem drugim trudom in težavam, katere morajo prenašati, kljub osovraženju (res je!), katero prihaja ali od nerazume ne ali pa hudobne strani, in kljub temu, da se uspeh tega dela skuša smatrati kot neopravičen vojni dobiček, kljub vsemu temu vztrajajo kmetje. In to je tudi njih dolžnost, kakortudi dolžnost vseh drugih stanov in nas vseh. Naši kmetje pa vztrajajo kljub temu in izpolnjujejo svojo dolžnost napram državi in domovini. (Zelo dobro!) Dohodke dela, kateri se slikajo kot vojni dobički, to razbremenitev zemljiških knjig poznamo v poljedelskem ministrstvu in vemo prav dobro, da so to velikokrat

dobički razprodaje,

da niso sadovi, kateri zorijo na drevesu, temveč da se mora porabljeni kapital sam, (živahno pritrjevanje in ploskanje) in da se mora žrtvovati premoženje in da bomo po vojni morali storiti vse, da se zemljiške knjige ne bodo zopet polno napisale. (Živahno pritrjevanje in ploskanje.)

Velecenjeni gospodje! Kakor umevno, ste presojali in kritikovali vojnogospodarske odredbe. Res je, da je marsikaj težko prenesti, mnogokaj se mogoče komaj odvrča, mnogo se pa sploh mora pripisovati vojni.

Nočem odločevati, ali je to „gospodarjenje“, kakor ga imenujemo, potreba ali pa zlo. Morda je

potrebno zlo.

Toliko pa je vendar gotovo, ali je način nasilnega gospodarjenja pravilen ali ne, gotovo pa je, da sedaj v tretjem vojnem letu ne moremo kar z enim skokom skočiti v nasprotni način gospodarjenja. Marveč mi moramo skušati z združenimi močmi, da polagoma odstranimo vse trdobe in nepravilnosti, ki so se pokazale.

Gospodje! Jaz stojim na stališču in to bi si rad napravil za glavno načelo svojega delovanja, dokler bom vodil poljedelsko ministrstvo, da je

najboljša politika za kupovalce in uporabnike pospeševanje pridelovanja.

(Živahno pritrjevanje in ploskanje.) Eden mojih predgovornikov in mnogo drugih gospodov so naslikali vse razmere zelo natančno in so razvijali program pridelovalne politike.

To bom gotovo upošteval. Po mojem mnenju je prva podlaga agrarne preosnove in politike za pospeševanje pridelovanja — mogočna, krepka izpopolnitev kmetske organizacije in kmetskega interesnega zastopstva. (Živahno odobravanje.) Zato bom storil vse, da na smotre način pospešim kmetsko interesno zastopstvo. (Živahno odobravanje.) Popolnoma soglašam z ministrom Höferjem, ki si je pred nekaj dnevi pridobil vaše odobravanje. Minister Höfer in jaz postopava glede novih odredb kolikor mogoče sporazumno in jaz moram le reči, da smatram njegovo načelo,

da treba nastopati dobrohotno

in s poukom, kot izredno prospešno. (Tako je!) Zgodi se pa, da nižji uradniki, časih činitelji, ki niti ne spadajo v ta organizem, ne delujejo v zmislu tistih najboljših namer in namenov, ki jih goje na najvišjem mestu. Ako se potem taki ljudje lotijo reči, ki jih ne razumejo, ker se pač z njimi preje nikoli pečali niso, je nesreča gotova. Minister je rekel, da se ne sme nasilno postopati, to je prvo načelo.

Največja surovost

pa je nevednost podrejenih uradov in uradnikov. Ti uradniki mnogokrat posežejo vmes z roko, katera večkrat rani najbolj občutljive življenske živce teh gospodarskih panog. (Živahno pritrjevanje.)

Smatram za svojo dolžnost tukaj izjaviti, da se minister Höfer in jaz sporazumno največ trudiva, da se nastale težkoče omilijo, in da bomo storili vse, posebej pa še jaz, kakor je moja dolžnost, da pazim na to, da izvršitev teh odredb, (ki se tičejo kmetijstva), ne postavlja pridelovanja samega v nevarnost. (Pritrjevanje.) Našim kmetom smo dolžni, da ne izjavimo samo, katera je naša dolžnost, da se bomo zavzemali zanje, temveč mi jim hočemo reči, da smo v poljedelskem ministrstvu mnenja,

da so kmetje storili nekaj velikega in občudovanja vrednega.

(Pritrjevanje.) Vedno bom pripravljen, da bom nvaževal vaše nasvete, ako pridete v poljedelsko ministrstvo, in jih bom zastopal tudi v uradu za ljudsko prehrano.

Skoroda 30 let, odkar pripadam poljedelskemu ministrstvu, je bilo vedno moje prepričanje in jaz sem pri svojem uradnem delovanju tudi vse storil, da se kmetska organizacija izpopolni. (Živahno pritrjevanje

in ploskanje.) Bil sem vedno naziranja, da izkušnje, da so nasveti kmetijskih stanovskih organizacij in izkušenih kmetovalcev za upravo ne samo koristni, temveč tudi potrebni, da moremo mi, ki vodimo upravo, svoje v strokovnem oziru mnogokrat pomanjkljivo znanje izpopolniti z njihovimi nasveti. Zastopnike kmetijstva prosim, povejte kmetom, da smo jim v poljedelskem ministrstvu vedno hvaležni za njih nasvete. (Pritrjevanje.)

Zagotovljeni bodite, da bo poljedelsko ministrstvo sodelovalo pri vseh vaših delih in da bo imelo razumevanje za vse vaše težave, bolečine in želje. (Živahno, delj časa trajajoče pritrdjevanje in ploskanje. Govorniku od mnogih strani čestitajo.)

Položaj kmetijstva v vojni.

Ko je bil sedanji ministrski predsednik dr. pl. Seidler pred kratkem imenovan za kmetijskega ministra, je poklical vse zastopnike kmetijstva v kmetijsko ministrstvo na Dunaj na razgovor. Na isti dan dopoldne pa je sklicalo „Središče za varstvo kmetijskih in gozdarskih koristi“ sejo, da se zastopniki pogovorijo o enotnem nastopanju. Poročal je v tej seji vitez pl. Hohenblum, ki je častni predsednik omenjenega središča. Naglašal je, da se je središče vedno zavzemalo za koristi kmetijstva, da pa žalibog sedaj med vojno, ko bi bilo njegovo delovanje najbolj važno pri raznih vojnogospodarskih akcijah, ni bilo upoštevano. Govornik je naglašal dalje: „Položaj našega kmetijstva se je med vojno vedno slabšal in je stališče tega sedaj postalo nevzdržno. Vse druge koristi so povsod bolje zastopane kot kmetijske. Danes igrajo socialisti povsod glavno vlogo in to še posebno v vladnih vojnogospodarskih posvetih. Vlada (to je Clam-Martiničova vlada, op. ur.), ki simpatizira z velebankami zaradi vojnih posojil, se boji socialističnih agitacij in agitacij konsumentov. Po eni strani vlada brezvestna agitacija, po drugi kapitalizem. Naš kmet pa tiho doprinaša žrtve na krvi in na blagu, delati mora težkotlako, tarejo in vežejo ga razne ostre oblastvene odredbe. Kmet se tepta z nogami, drugim se dovoli vse!“ Govornik se je pritoževal proti nepostavnemu odbijanju 10%, od plačila za rekvirirano žito in proti nezmislnim cenam sploh. Pravi, da se pri nas vlada upira določiti cene, ki bi bile primerne večjim stroškom, ki jih ima kmet s pridelovanjem, medtem ko se na Ogrskem brez nadaljnjega to zvrši in se morajo zato stekati milijarde našega ljudskega premoženja na Ogrsko. Naši državni zavodi plačujejo po 200 K za 100 kg ogrskega ovsa. Tako vendar ne more iti dalje. Razmere pri centrali za krmila so znane. (Medklci: Ali še živi?) Da, še živi, toda nihče ne more ničesar dobiti od nje! Nepojmljivo je, da se prodaja dobre pšenične otrobe po K 850, ovsene pa po 43 K. Kam gredo ceneni in dobri pšenični otrobi? Centralizacija dobave živine nam prinese znižane cene za živino, medtem ko se Ogrski plačuje živino po zvišanih cenah. Na ta način ne dobimo cenejšega mesa; nasprotno, za navidezno ogrsko meso mora konsument plačevati oderuško ceno po 16 K za 1 kg in se mi zdi, da so voli povečini le pri nas doma! Središče za varstvo kmetijskih koristi energično protestira proti početju, ki pritiska kmetijstvo in ga hoče zaslužniti. Predlaga poziv vsem kmetijskim zastopnikom v državnem zboru ne glede na

njih strankarstvo in narodnost, da se združijo v veliko agrarno družbo, ki bo mogla najbolj zastopati agrarne koristi; dalje tudi predlaga poziv na kmečke volilce, da se z zahtevami obrnejo do svojih zastopnikov in v tem zmislu vplivajo nanje. Predlaga tudi ustanovitev agrarnih sekcij v vseh vladnih posvetih po istem načinu, kakor je to urejeno v državnem železniškem svetu.

Oglašali so se še razni govorniki, med njimi tudi predsednik naše družbe msgr. dr. Lampe, katerega izvajanja smo priobčili v 12. številki letošnjega „Kmetovalca“ na strani 95. pod naslovom „Položaj kmetijstva v vojni“. Odposlanec deželnega kulturnega sveta, nemška sekcija Zuleger je obžaloval dejstvo, da se budget kmetijskega ministrstva še vedno jako stiska in se mu da silno malo denarja na razpolago. Ko je to ministrstvo svoječasno zahtevalo za uvedbo temeljite in dobre statistike o setvah in o letini samo 200.000 K, se je znesek zdel „pretirano visok“ in se ni dovolil. (Letos bo stala žetvena statistika, ki se izdeluje za prehranjevalni urad, pač nekaj milijonov. Op. ur.) Vlada sedaj napako izprevidi, pač pa drvi iz enega nasprotja v drugo in nastavlja več nadzornikov kakor je kmetov!

Vitez pl. Hohenblum se je pritoževal proti določitvi najvišjih cen za seno, ker znašajo iste pri nas po 17 K za 100 kg, medtem pa se plačuje seno v Budimpešti po 62 K za 100 kg. Zahteval je, da se naše cene uredijo sorazmerno kakor na Ogrskem, kakortudi da se pri prodaji loči naše in ogrsko blago, da se v mali trgovini določijo popolnoma enake cene in se s tem onemogoči prodajati avstrijsko blago za ogrsko.

Ces. svetnik Hergel iz Prage je pozival vlado, naj pravočasno vse potrebno ukrene, da bo mogoče žetev čimpreje dovršiti. V ta namen naj se da dovolj ljudi na razpolaganje ter naj se jih tudi s hrano preskrbi, kakortudi naj se dovolijo kmetovalcem, ki so pri vojakihi, dopusti.

Predsednik dunajske kmetijske družbe baron Ährenfels je zahteval močnejšega agrarnega zastopstva v raznih uradih, utrditev stališča kmetijskega ministrstva, pariteto določanja cen na Ogrskem in pri nas in močnejše priteganje Ogrske pri kontingentnih dobavah.

Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.

Žitni molj se pojavlja v žitnicah, kjer dela včasih naravnost ogromno škodo. Da se je mogoče tega ne-ljubega gosta odkrižati, je predvsem treba poznati njega v vseh oblikah ter način njegovega življenja in škodovanja. Žitni molj spada med one metuljčke, ki letajo ponoči okoli. Metuljček sam neposredno ne napravljva škode, pač pa njegova gosena.

Metuljček je kakih 6 mm dolg, z razprostrtimi krili pa meri približno 15 mm v širini. Glava in oprsje sta bela; prednja krila so srebrna in temnorjava ali črnolisasta. Zadnja krila so belkastosiva. Kadar mirno sedi, tedaj zgane krilca tako, da tvorijo nekako streho.

V drugi polovici maja in v juniju posedajo ti mali metuljčki dostikrat v veliki množini v žitnici po stenah, tramovih, vratih in oknih, zvečer pa veselo okoli letajo. Še v juliju se vidi tuintam kak metuljček, toda ta kmalu pogine. Izjemoma se vidijo letati še celo avgusta ali septembra. Preden pogine, leže samica

majhna, drobna jajčeca na žitno zrnje. To se zgodi v pozni pomladi ali pa v prvi polovici poletja. Samica prilepi ponavadi po eno, izjemoma po dvojne podolgasto-okroglastih, rumenkastobelih jajčec na vsako zrno.

Čez 14 dni izleze iz jajčeca majhna gosenica. Na napadenem zrnju opazimo majhna bela zrnca. To so gosenični odpadki. Zajé se v notranjost zrna in ga gloje, dokler ga popolnoma ne izgloje. Ko je izgloodala prvega, se zažre v drugega, oba pa sprede s prav tenkimi nitkami skupaj. Tako žre dalje in prede, dokler ni spredla kakih 20 do 30 zrn skupaj. Na spredenini se vidijo njeni beli odpadki.

Avgusta ali septembra, izjemoma tudi že prej, je gosenica že dorasla in je kakih 10 mm dolga. Tedaj zapusti izdolbeno zrnje, onesnaženo po odpadkih, in lazi nekaj časa nemirno povrhu žita ter spušča ves čas iz spodnje čelusti neko predenino, tako da je na posled vse žito s to nekako pokrito. Kmalu potem se gosenica v zapredku zabubi. Nekatere gosenice zlezejo v ta namen tudi v izgloodano zrno, toda to se zgodi redkokdaj, večkrat se pa pripeti, da se zarijejo v razpoke tramov, desak in zidu in se tu zapredejo v približno tako velik zapredek, kakor je skupno zrno. Večkrat je najti tudi po več zapredkov skupaj. Do pomladi ostane gosenica v zapredku in se nič ne izpremeni; zabubi se šele marca, aprila ali maja. Rjavkasta buba živi kot taka le dva do tri tedne; nato pa izleze iz zapredka metuljček. Gosenica tega metuljčka je torej najbolj škodljiva, ker izglooda mnogo zrnja. Vrhutega pa kvari s svojimi odpadki tudi drugo žito, ki ga ni izdolbla. Tako žito ima neki poseben duh. Pravimo, da je okopelo, in iz njega pripravljena moka je zatohla. Okopelo žito je treba dobro prepražiti v krušni peči, preden ga damo mlinarju. Žito seveda izgubi kalivost, ali pri žitu za mlin to nima pomena. Kako uničujemo žitnega molja?

Špranje v tramovih, podu in zidu se morajo dobro zamazati z apnom ali s katranom, da se gosenice ne morejo v njih zabubiti. Žito je treba pridno premetavati v mesecih od maja do julija, to je v onem času, ko metuljček okoli leta. Če potem ne vidimo na stenah žitnic nič moljev ter jih tudi zvečer ni videti, da bi okoli letali, tedaj je dobro v prej omenjenih mesecih žitnice dobro zapirati, da ne pridejo vanje molji od drugje. Če pa v tem času opazujemo molje, tedaj naj se okna odpro, zlasti kadar žito prevračamo, da morejo ti škodljivci iz žitnice izleteti. Če je v žitnicah posebno veliko moljev in so stene in vse drugo belo pobeljene, jih lahko uničujemo in pobijamo v veliki množini, ker metuljčki podnevi mirno sede in se dobro ločijo od belih sten, desak itd.

Najuspešnejše je pokončavanje tega škodljivca s premetavanjem žita od maja do julija, in tudi tedaj to ni brez pomena, če so gosenice že v zrnju. Pozno v poletju se premetavanje žita več ne izplača, ker so gosenice že vse izlezele iz zrnja. Če žito postopamo s poprovo moko ali pa s kuhinjsko soljo, ga gosenice zapuste. Prav dobro je stene žitnic in žitnih predalov dobro zmiti (poribati) s slano vodo, preden se žito dene v žitne predale, ravnotako se priporoča potem žito pokriti z rjuhami, namočenimi v slani vodi. To je pa zopet mogoče le v zračnih, suhih žitnicah. Prav dobro je tudi, da se pridno pobirajo zapredki aprila in marca. Ti se morajo zbirati in uničiti, najbolje je, da se sežgo. Če jih pustimo v žitnicah na tleh, to obiranje prav nič ne koristi, kajti vsak zapredek se mora sežgati.

V žitnicah se pa včasih pojavlja tudi neka druga škodljiva gosenica. Ta je 7 mm dolga, bela, gola in ima 16 nog. Glavo ima rjavkasto. Ta škodljivka tudi različno zrnje popolnoma izgloje, pač pa zrnja nikdar ne oprede in ni videti nikdar kakih odpadkov na zrnju. Ta škodljivka je gosenica nekega metuljčka, ki ga imenujemo francoski žitni molj. Ponajveč škoduje na Francoskem, pojavlja se pa tudi že drugod. V Avstriji ga je bilo že opaziti, in ker ni izključeno, da bi se bil s francoskim semenjem zanesel tudi na Kranjsko, je vredno, da ga vsaj nekoliko spoznamo.

Metuljček meri z razprostrtimi krili 17 mm. Sprednja krila so motno ilovnatorumena, zadnja pa siva. Leta v maju, juniju in celo v juliju. Samica izleže kakih 20 jajčec na kupček v žlebiček zrna, izlezele goseničice se potem porazgube, kajti v vsakem zrnju živi samo ena. Tudi zadostuje eno samo zrno, da se gosenica popolnoma preobrazi. Ko se ta v zrno vje, se na zrnju vidi majhna luknjica, ki je pa potem kmalu ni več opaziti. Gosenica popolnoma izdolbe notranjost zrna, odpadke devlje na eno polovico votlega zrna, v drugi polovici se pa zabubi. Žitu škoduje prav močno, da lahko izgubi do 50 % svoje teže. Zrnje dobi jako neprijeten okus in ga tudi živina ne mara. Ono zrnje, ki ga je napadla gosenica francoskega molja, se lahko spozna po tem, da plava na vodi. Gosenic iz žita ne preženemo, četudi ga premetavamo. Drugače se pa ta škodlivec zatira na isti način, kakor naš navadni žitni molj.

J.

Listje gozdnega drevja — krmilo za živino.

Drevesno listje — bodisi zeleno, bodisi posušeno — se običajno in uspešno rabi za krmlo drobnice, redkeje tudi za drugo živino. Ponajveč se to krmilo rabi v kraških pokrajinah, kjer se pridela premalo trave, drugod pa posebno ob slabih letinah, ob suši.

Izmed drevja, čigar listje prihaja za krmlo najbolj v poštev, je povrsti: jesen, divja češnja, javor, brest, hrast, topol, lipa, jelše, gozdna vrba, bukev in gaber, leska, akacija; poleg teh je še več drugih, manj važnih.

Dobivanje listja od imenovanega drevja je odvisno od načina, kako se razne drevesne vrste v to svrhu vzgajajo. Vzgojanje nekaterih drevesnih vrst je mogoče v nizkih gozdih, s tem da sekamo poganjke od štorov v krajših letnih presledkih; nadalje z obsekovanjem na glavo in slednjič s kleščenjem vej ob deblu. Glede omenjenih vzgojnih načinov bodi nakratko naslednje omenjeno:

1. Raba poganjkov na parobkih. Poganjkov z mladim in prav krepko razvitim listjem nam daje največ nizki gozd. Nizki gozdi se pa morajo pravilno posekovati le ob času, ko drevje ni v soku, da obdrže štorovi tem večjo in trajnejšo živlensko moč. V tem času je pa listje že odrevenelo ali odpadlo. Tudi jeseni posekan gozd nam ne da za krmlo sposobnega listja: redilna moč je namreč tem večja, čim mlajše je listje. Zatorej najbolje kaže, da se zasadi na zemljiščih, ki za obdelovanje polja niso ugodna, za nizko rastje pripravno drevje, ki se seka v 3 do 10 letnih presledkih prav do tal za krmlo, in sicer vsakokrat koncem julija in avgusta meseca. Da v poletnem sekanju puščeni štorovi preveč ne usahnejo, je dobro pustiti ob vsakem štoru po en poganjek, da vleče sok iz njega in ga obdrži pri življenju. — Nizko rastje v višavah in planinskih krajih ne uspeva tako bujno kakor v nižavah in na gričih.

Mnogokrat si prav lahko priskrbimo listnate krme če posekamo razno listnato drevje in grmovje v poletnem času v mladih gozdih in nasadih, kjer hočemo vzrediti črn gozd. S tem pomagamo tudi razvoju tega.

2. Obsekovanje na glavo in 3. klešččenje ob deblu. Kdor potrebuje listnate krme, skuša posaditi ob svojih potih, mejah, na močvirnih travnikih, v bregih itd. vsaj posamezna za klešččenje in živinsko krmo sposobna drevesa. Za „na glavo“ obsekana drevesa so za rabo: beli gaber, lipa, topol, akacija, deloma tudi brest, hrast, javor in jesen. Bolj kakor obsekovanje na glavo se obnese klešččenje ob deblu. Tako okleščeno drevje trpi dalje in manj obseščuje kakor prej imenovano; njegovo deblo da tudi več porabnega lesa. Porabno v to svrhu je prej naštetu drevje, posebno pa hrast, brest, javor, jesen, jelša, jagnjed in kanadski topol. Klestijo se veje drevju vsako 2. do 5. leto. Vsled tega si bo umen gospodar razdelil množino drevja, ki z njim nazpolaga, v razne letne skupine, ki pridejo pri klešččenju zaporedoma na vrsto; hitro raztoče drevje se lahko obsekava vsako drugo leto, na pr. kanadski in črni topol, akacija, vrba itd. Čim mlajše so veje, tem boljše je listje za krmo, čim starejše veje, tem več zopet lesovja.

V visokih gozdih je dobivanje listnate krme mogoče le pri drevju, posekanem v poletnem času. Pri rastočem listnatem drevju se pa kvečjemu lahko brez občutne škode odvzemo prav spodnje veje, in sicer gladko ob deblu, če je dobivanje te krme vsled posebnih okoliščin neobhodno potrebno.

Živini tekne listje tem bolj, čim mlajše je, toda če bi se vejice sekale prezgodaj, bi se premalo krme dobilo. Zato je treba počakati, da mladice dobro odrasejo, kar se zgodi navadno šele nekaj tednov po kresu. Zatorej se klestijo veje za krmo navadno koncem julija in v avgustu mesecu. Če bi sekali prej, bi drevje poginilo novo brstje še isto leto, ki bi pa pozimi pozeblo, ker do jeseni ne more zleseneti. S tem bi se pa oslabilo rastje prihodnjega leta.

Tam, kjer stoje porabna drevesa na travnikih, se listje lahko potrga ob košnji in zmeša med travo ter se skupno posuši v seno.

Pri obsekavanju in klešččenju se navadno puščajo po 30 cm dolgi štrclji ob deblu. Iz njih poganjajo prihodnje leto mladice. Pri klešččenju, ki se najbolj vrši od spodaj navzgor ob deblu, delavci te štrclje rabijo namesto lestve. Odsekati se morajo veje z ostrim orodjem. Lomiti veje z rokami je škodljivo, ker povzroča pešanje puščenih štrcljev, ki se nalomljeni in zatrgani ne morejo hitro zaceliti.

Nasekane veje za krmo se morajo tako posušiti, da ostane posušeno listje zeleno; vsled tega se ne smejo sušiti na prehudem solncu dolgo časa in tudi se ne smejo pustiti, da bi jih preveč dež namočil. Najlaže in zadostno je pač sušiti veje le par ur na solncu, da ovonejo in so napol suhe, potem se povežejo v snope ali butare in se kje shranijo, kjer se zadostno osuše. Ni se bati, da bi listje plesnilo, ker povezane veje niso tako goste, da bi jih ne mogla sapa preprihati. Tudi se posekane veje lahko kar takoj povežejo v butare ter se postavijo pokonci okrog débel, na kar se v par dneh spravijo stran — še prej, preden je listje presuho, da ne odpade spotoma. Butare se spravijo potem v skedenj ali pa v kope na prostem. Okrog v tla zabitega droga se nalože butare z vrhno stranjo na znotraj, potem ko so se tla pokrila z deskami, s skorjo ali s slamo.

Vrh kope se pokrije s slamo ali skorjo, da dež nica odteka v stran.

Veje, ki imajo listje močno nabodeno od mrčesa in napolnjeno z zalego, naj se ne povežejo v butare, ker živina takega listja nima rada. Pri jesenih je treba paziti, da so prosti španski muhi.

Glede krmljenja z listjem bi bilo nadrobno omeniti marsikaj glede posameznih drevesnih vrst, nadalje glede vpliva na posamezne vrste živine ter njih razne telesne organe itd. Nakratko, čeravno površno, bodi le naslednje omenjeno:

Listje, najsi bo sveže ali suho, naj tvori le del krmil, ki se pokladajo kozam in ovcam; govedi in konjem naj se daje nekaj te krme le tedaj, če je pomanjkanje druge hrane. Preveč same listnate krme bi škodovalo živini. Na Krasu, kjer je živina te krme bolj vajena, — kar velja posebno za ovce in koze — ji bo tudi manj nevarna. Prehod k delni listnati krmi na zimo naj se zvrši le polagoma.

Poklada se suho listje, oziroma butare, živini različno, kar je pač splošno znano. Dobro je, če se poskrope s slano vodo, ko se pokladajo.

Dognano je, da vsebuje povprečno 125 do 135 kg posušenega listja (odstevši veje) toliko hranilnih snovi, kolikor jih ima približno 100 kg sena.

VOJNE NAREDBE.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 12. julija 1917, št. 20.361.,

o plačilu za mlenje žita v kmetskih mlinih.

Na podstavi § 21. ministrskega ukaza z dne 26. maja 1917, drž. zak. št. 235., se zaukazuje tako:

§ 1.

Za kmetske mline, to je za mline, ki za plačilo meljejo od žitnih pridelovalcev prinešeno lastno žito, se določa plačilo za mlenje za metrski stot tako:

za mlenje pšenice, rži, ječmena, ajde, koruze, prosa, ovsa in mešanega žita	K 5.—;
za izdelavo ješprenja	„ 8.—;
za izdelavo kaše	„ 4.50;
za drobljenje ovsa in koruze ter za mlenje zadnjega žita za krmo	„ 3.—.

§ 2.

Mlinarjevo plačilo se mora dajati brez izjeme samo v denarju; mlinarja plačevati z merico, to je z žitom, moko ali z otrobmi, je prepovedano.

Izmleti se mora:

- a) pšenica na najmanj 90 % enotne moke in največ 7 % otrobov (vštete kali in druge odpadke), pri zaprašnju največ 3 %;
- b) rž na najmanj 90 % enotne moke in najmanj 7 % otrobov (vštete kali in druge odpadke), pri zaprašnju največ 3 %.

Procentuelno izmletje ajde in nove koruze naj se vrši po navodilih ljubljanske podružnice vojnega zavoda za promet z žitom.

Da se izmletje pravilno vrši, je odgovoren voditelj mlinškega podjetja.

§ 4.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo po § 34. ministrskega ukaza z dne 26. maja 1917, drž. zak. št. 235., politična okrajna oblastva z denarno kaznijo do dvetisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, v obtežljivih okoliščinah pa z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do šest mesecev.

§ 5.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

Hkrati izgube moč vsi dosedanja, plačilo za mlenje uravnajoči predpisi ter od političnih okrajnih oblastev na podstavi cesarskega ukaza z dne 11. junija 1916, drž. zak. št. 176., izdani predpisi o plačilu za mlenje.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 20. julija 1917, št. 21.379.

§ 1.

Na podlagi § 3. al. b, naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 29. maja 1917, drž. zak. št. 243., se zaukazuje, da smejo posestniki domačih živali od svojih zalog sena in slame dnevno in za vsak komad doli navedenih živali največ sledeče množine pokrmiti, in sicer za:

konje in govedo čez 2 leti stara . . . 10 kg

konje in govedo od 1 do 2 let . . . 6 "

konje in govedo do 1 leta . . . 4 "

koze in ovce (drobnico) . . . 2 "

Med časom, določenim od okrajne politične oblasti, v katerem se izvršuje paša ali porablja zelena krma, se sme samo polovico gori navedenih in dovoljenih največjih množin pokrmiti. Izjeme se dovoljujejo le za delovne konje in delovne vole.

Ako razpolagajo posestniki konj z ovsom, se ima zmanjšati dovoljena množina suhe krme za 2 kg za 1 kg pokrmljenega ovsu.

Slama se sme za nastiljo le tam rabiti, kjer ni drugega nastilja in ne sme poraba presegati na dan in za en komad, in sicer za:

konja ali govedo največ . . . 2 kg

za kozo ali ovco največ . . . 1 "

§ 2.

Prestopki tega ukaza se kaznujejo po § 23. naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 29. maja 1917, drž. zak. št. 243., z globo do 5000 K ali z zaporom do šestih mesecev.

§ 3.

Ta ukaz stopi v veljavo z dnem objave.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Razglas c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 25. julija 1917, št. 20.263.,

o cenah za oddajo sena in slame,

Na podstavi § 5. naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 14. junija 1917, drž. zak. št. 256., glede določitve cen za seno in slamo, se določajo cene, po katerih se ima vršiti oddaja sena in slame potrošiteljem potom razdelilne poslovnice, ustanovljene v zmislu § 16. naredbe z dne 29. maja 1917, drž. zak. št. 243., od deželnega mesta za krmila, in sicer v Ljubljani na sledeči način:

za seno . . . 28 K za 100 kg

za škopno slamo . . . 20 " za 100 "

za navadno slamo 18 " za 100 "

Cene veljajo od razdelilne poslovnice v Ljubljani, in sicer le za zdravo, suho, nepomazano in nepokvarjeno blago.

C. kr. deželni predsednik:

Henrik grof Attems s. r.

Opomnja uredništva. Gorenje cene za seno in slamo naj nikogar ne motijo in naj kmetovalci zanje določenih cen ne primerjajo z njimi, kajti te cene veljajo le za razdelilno poslovalnico pri prodaji na drobno potroši-

teljem in so v njih zapopadani že vsi stroški za dovažanje, za voznino na železnici, za nakladanje, za stiskanje, za delo in stroške v poslovalnici itd.

Oddaja sena in slame potom županstva.

Za nakup in oddajo sena in slame, ki gre iz občine vun in se pošilja po železnici naprej, so nastavljeni po celi deželi posebni komisijonarji, ki imajo nalogo, prevzeti seno in ga pošiljati na določena mesta. Število teh komisijonarjev se ravna po krajevnih razmerah in potrebah. Za oddajo tistega sena in slame, ki se kupuje od strani vojaških oddelkov po posameznih občinah samih, so pa županstva določena in morajo županstva prevzeti to nalogo, ker bi se sicer take krajevne prodaje ne dale pregledavati.

Vsako županstvo mora voditi točen zaznamek o vsaki prodaji sena in slame, nasproti vojaštvu, kakortudi drugim osebam. V ta zaznamek je zapisati ime kupca, množino prodanega sena in slame ter ceno.

Za seno in slamo, ki se proda vojaštvu potom županstva, mora vojaški prevzemnik izpostaviti podpisano izkaznico (»Bescheinigung«), ki jo pošlje županstvo v svrhu izplačila na »Deželno mesto za krmila, oddelek za seno in slamo«.

Maksimalne cene za sveže hruške.

Glasom naredbe urada za ljudsko prehrano z dne 10. julija t. l., drž. zak. št. 290., so uveljavljene za sveže hruške sledeče maksimalne cene:

§ 1. Pri prodaji neprebranih svežih hrušk (izvzemši odpadlih hrušk) ne sme pridelovalec, če ne prodaja nadrobno, t. j. v manjših množinah kakor 5 kg naravnost porabniku, prekoračiti naslednjih maksimalnih cen za 100 kg svežih hrušk brez zavoja:

a) pri prodaji na domu pridelovalca . . . 40 K

b) pri dostavi v skladišče veletržca . . . 48 "

§ 2. Pri prodaji odbranega blaga po pridelovalcu na železniški postaji ali na trgu, če se ta prodaja ne zvrši nadrobno, t. j. v manjših množinah kakor 5 kg, se ne smejo prekoračiti naslednje maksimalne cene:

1. Za namizne hruške (t. j. za plode čez povprečno srednjo velikost dotične vrste, ki nimajo napak in niso poškodovani, otisnjeni, črvivi, lisasti od gliv in so dovolj zreli (z drevja odtrgani), in sicer:

a) za večje komade brez napak v košarah ali brez zavoja . . . 70 K

b) za manjšo komade brez napak v košarah, v sodih ali brez zavoja . . . 50 "

(Glasom odloka c. kr. urada za ljudsko prehrano z dne 11. julija t. l., št. 44.229., je šteti med namizne hruške naslednje vrste, ki pridejo navadno v Avstriji v trgovino v večjih množinah: Amanisova maslenka, Blumenbachova maslenka, boskova steklenka, filipovka, siva jesenska maslenka, avranžarca, vojvodinja Elza, slastna šarnejevka, ligelnovka, passa tutti, princezinja Marijana, regentinja, salanderka, virgulezovka, bela jesenska maslenka, ton-grevka, Triumph de Vienne.)

2. Za muskatelovke in sorbetinove . . . 65 K

3. Za zgodnje hruške do vštetega 5. avg. 1917 . . . 50 "

4. Za navadne hruške (z roko odtrgane in prebrane) v sodih ali brez zavoja . . . 34 "

5. Za moštnice in za hruške za kuhanje . . . 20 "

Te cene veljajo za 100 kg zdravega blaga brez zavoja, postavljenega na kolodvor, na trg, v obratne prostore predelovalca, ali v prodajalnico prekuovalca.

Pri prodaji namiznih hrušk, ki niso brez napak in niso odtrgane dovolj zrele z drevja, se zniža cena za 20%.

§ 3. Ta paragraf določa maksimalne cene za veletrgovino. Ker te cene ne brigajo naših sadjarjev, zato jih izpustimo, da varčujemo s prostorom v listu.

§ 4. Deželna politična oblast more z ozirom na večjo oddaljenost kraja pridelovanja od kraja prodaje z dovoljenjem urada za ljudsko prehrano dovoliti primerni prebitek cenam za hruške v veletrgovini, ki jih določa § 3.

§ 5. Te maksimalne cene ne veljajo za razkošno sadje, t. j. za izbrane, nepomanjkljive in posebno lepe plode naslednjih vrst:

Klerževka, klapovka, dilovka, dr. Jules Guyot, žlahtna krasanka, Esperenova bergamotka, zgodnja iz Trevoux, gelertovka, hardepontovka, angulemka, fina maslenka, lesnobarvna maslenka, Josipina Mechelska, Margareta Marillat, napoleonovka, Olivier des Serres, predsednik Mas, tehantovka, viljamovka, zimsko tehantovka.

Za vse te vrste z napakami pa veljajo cene, ki so določene za muškotelke.

Za srednje velike plode teh vrst veljajo cene kakor za večje namizne hruške.

§ 6. Cene za nadrobno prodajo določijo deželna politična oblast.

§ 7. Za kupčije, sklenjene, preden je izšla ta naredba, veljajo te maksimalne cene, če so bile višje pogojene, drugače ostane pri pogojenih cenah.

§ 8. Prestopke te naredbe kaznuje politična okrajna oblast le z zaporom od 1 tedna do 6 mesecev; poleg zapore se more kaznovati še z denarno globo do 10.000 K.

Maksimalne cene za češplje in slive.

ki jih določa naredba c. kr. urada za prehrano ljudstva z dne 22. julija t. l., drž. zak. št. 304.

Pri prodaji svežih češpelj ali sliv od železniške postaje, bodisi če jih proda pridelovalec ali trgovec, se ne smejo prekoračiti naslednje cene:

1. Za češplje, in sicer
 - a) z roko obrano namizno blago K 60.—
 - b) otreseno blago „ 35.—
2. Za slive „ 65.—
3. Za renkló (zrele ali nezrele) „ 70.—
4. Za mirabolane „ 100.—

Te maksimalne cene veljajo za 100 kg zdravega in za trg sposobnega blaga brez zavoja, in sicer na mestu, kjer se naklada, in so stroški za dovoz že vračunjeni.

Cene za češplje in slive pri prodaji na drobno določijo deželna, oziroma okrajna politična oblast.

Maksimalne cene za jabolka.

ki jih določa naredba c. kr. urada za prehrano ljudstva z dne 22. julija t. l., drž. zak. št. 303.

Spodaj navedene maksimalne cene za jabolka veljajo za prodajalca pri prodaji na debelo, t. j. če se manj prodaja kakor 5 kg naravnost porabniku. Vse navedene cene veljajo za 100 kg.

1. Cene za neprebrana jabolka (izvzemši pobirovščino):

- a) pri prodaji na domu K 44.—
- b) pri prodaji v skladišču veletržca „ 50.—

2. Cene za prebrana in odbrana jabolka:

- a) za debela jabolka brez napak z zavojem ali brez zavoja K 85.—
- b) za srednje debela jabolka brez napak, z roko odtrgana z zavojem ali brez zavoja „ 50.—
- c) za moštna jabolka „ 25.—

3. Te cene pa ne veljajo za takozvano razkošno sadje, t. j. za odbrana debela jabolka sledečih vrst: ana-

nasova reneta, češko jabolko, žlahtni rdeči, rumeni belfler, gravensteiner, kalvil, kanadska reneta, rdeči in beli rožmarinček, špičasti kosmač itd. Pri prodaji teh vrst jabolok, ki imajo vnanje napake, so črvivi in ki niso dovolj zreli, pa veljajo sledeče cene:

- a) na železniški postaji K 75.—

- b) na trgu ali pripeljana v prodajalno pre-kupca „ 100.—

Pri prodaji srednje debelih jabolok teh vrst ali debelih, ki imajo le kake vnanje napake:

- a) na železniški postaji K 110.—

- b) na trgu ali pripeljana v prodajalno pre-kupca „ 140.—

Cene za jabolka pri razprodaji na drobno določijo deželna, oziroma okrajna politična oblast.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pismeno, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pismeno, če je pismu priložena 1 K v znakih kot prispevek k družbenemu pokojniskemu zakladu. Zadržati zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakoga jamstva.

Vprašanje 103. Žitnica, v katero nameravam spraviti žito, je vsa polna malih hroščcev, in sicer črnih ličkarjev, ki seveda žito silno kvarijo. **Kako naj v žitnici hitro in temeljito zatrem žitnega žužka?** (J. M. v D.)

Odgovor: Če hočete žitnega žužka v žitnici zatreti, morate žitnico prav temeljito očediti, zlasti ne sme v njej ostati nobeno zrnje, vse špranje in razpoke, kjer se more škodljivec skrivati, je skrbno zadelati, oziroma zamazati in stene je nanovo pobeliti z apnenim beležem, ki se mu doda nekoliko karbolne kisline. Tudi tla se smejo s takim beležem namazati. Žitnica mora biti svetla in zračna in vanjo spravljeno žito ne sme biti na debelo nasuto in se mora redno premetavati, ker žužek ne prenese hladnega zraka.

Vprašanje 104. **Kako se zatre žitni molj v žitnici?** (S. B. v S.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje Vam odgovorimo s posebnim spisom, ki je objavljen v današnji številki „Kmetovalca“.

Vprašanje 105. **Kako se zatre črv, ki se zaredi v lesu, zlasti v pohištvu?** (M. O. v G.)

Odgovor: V lesu, zlasti v starem, dolbe hroščec kupec ali trdoglav in njegova ličinka, ki naredi les črvodjen. Tega škodljivca se zatre, če se v luknjice nakapa bencina na tak način, da napolni cel rov. Namesto bencina se more vzeti tudi petrolej, ki pa ne učinkuje tako hitro in zanesljivo.

Vprašanje 106. **Sčim je odpraviti bolhe na repi, ki jo pretijo vso uničiti?** (A. B. v C.)

Odgovor: Na vseh vrstah rastlin iz razreda križnic, med katere se šteje tudi repa, delajo škodo zlasti na mladih rastlinah prav majhni hroščeci, ki jih je več vrst in jih imenujemo bolhače. Najbolj je razširjen in škodljiv zeljski bolhač (*Haltica oleracea*). Ta bolhač bržkone tudi najbolj uničuje Vašo repo. Zatiranje vseh vrst bolhačev je enako. Kot domače sredstvo proti bolhačem velja posipanje mladih rastlin po kakem dežju ali zjutraj ob rosi s suhim cestnim prahom. Če ni dežja ali rose, je rastline poprej poskropiti. Drugo domače sredstvo je škropljenje rastlin s pelinovo vodo zjutraj ali zvečer. Pelinova voda se naredi, če se dene v

kake 50 litrov vrele vode dobro pest pelina in se ga pusti 12 ur v njej namakati. Ta sredstva semtertja pomagajo, toda uspeh ni zanesljiv. Boljše sredstvo je njivo, na kateri je mlada repa, na dan vsaj po dvakrat prevlačevati z deščico, ki je na gorenji strani namazana s katranom. Vzemi mirjeni bolhači skačejo in padajo na katran, kjer vsled njegove lepljivosti obtiče in poginejo. Najboljše in najzanesljivejše sredstvo proti bolhačem je škropljenje rastlin z raztopino od arzenovega kislega bakra, ki je zeleno barvilo in ki se dobi v drogerijah pod imenom švajnfurtsko zelenilo. To barvilo je silno strupeno, zato je pri porabi potrebna velika previdnost in je paziti, da ne pride kaka žival do mlade poškropljene repe. 50 gramov švajnfurtskega zelenila se dobro pomeša v 100 litrih vode in se končno pridene nekoliko apnenega beleža, ker drugače raztopina lahko rastline oškoduje. Na 100 litrov raztopine je dodati 4 do 5 litrov apnenega beleža, ki se naredi, če se v tej množini vode ugasi 50 do 60 gramov živega apna. Pri porabi je tukaj opisano zmes pridno mešati.

Vprašanje 107. Počim je predivo in kam ga je prodati? (I. S. v B.)

Odgovor: Sedanja cena prediya je glasom zadnje ministrske naredbe 160 do 180 K za 100 kg ter ga je ponuditi v nakup »Osrednji nakupovalnici društva predilcev v Trutnovi« (Zentraleinkaufsstelle des Vereines der Flachspinnerei in Trautenu.) Za predivo letošnjega pridelka bo cena šele določena.

Vprašanje 108. Ker se v sedanjih časih kvas (presgerm) zelo težko dobi, in se poleg tega v vročini tudi rad pokvari, pride marsikatera gospodinja pri izdelovanju kruha v zadrego. Vprašam torej, **kako se delajo droži**, ki se potrebujejo pri peki kruha za vzhajanje testa? (F. D. v K.)

Odgovor: Da testo vzhaja in je potem pečen kruh luknjičav in rahel, mora v testu se nahajajoči sladkor kipeči, vsled česar se razvija plin ogljikove kisline, ki testo razganja, t. j. vzhaja in pečen kruh postane luknjičav. Kipenje sladkorja povzročijo kvasne glive, ki jih je povsod dovolj v zraku, toda pri peki kruha ne gre čakati, da te v zraku se nahajajoče glive povzročijo vzhajanje testa. V starih časih so pri vsaki peki prihranili testo in imeli hranjenega v gorkem prostoru, kjer so se kvasne glive močno razmnoževale. Pri takem hranjenju testa se pa razvijata tudi ocetna in mlečna kislina, ki delata s takim testom vkvasen kruh kisel. Tako testo se je imenovalo kisli kvas. Sedaj malo kje še rabijo kisli kvas, ampak umetno izdelan kvas (presgerm), ki je hitro učinkujoč in ne da kruhu nikakega kislega ali sploh slabega okusa. Preden so pričeli izdelovati čisti kvas, in kjer se niso hoteli posluževati kislega kvasa, tamkaj so rabili suhe droži, ki so jih v nekaferih krajih imenovali kravajce. V vsakem vinu, ki ni prevečkrat pretočeno, se obori na dno gošča, ki vsebuje silno veliko močnih kvasnih gliv. Taka vinska gošča ali vinske droži se lahko naravnost porabijo kot kvas. Vinske droži se pa na zraku prav kratek čas nepokvarjene držijo, ker hitro scikajo, splesnijo in tudi zginejo. To se prepreči, če se jih konservira in se jim dá suho obliko. V to svrhu se vinske droži podelajo s proseno moko in z dobrimi otrobi v gosto testo ter se naredijo majhni hlebčki v premeru kakih dobrih 5 cm in dober centimeter debeli ter se na toplem prostoru prav hitro posuše. Tako narejene suhe droži ali kravajci se prav hranjene dolgo časa drže in se rabijo za vkvasenje testa enako kakor umeten kvas. V preveliki vročini se kravajci ne smejo sušiti, ker prehuda vročina umori kvasne glive. Pri poznejšem izdelovanju takih droži niso potrebni vedno novi vinski droži, ampak testo od prosene moke in otrobov se more vkvasiti s poprej izdelanimi kravajci. Od časa do časa je seveda izdelek

posvežiti s svežimi vinskimi droži. Natančnega izdelovanja takih droži ne poznamo, ga tudi ne najdemo popisanega v nobeni knjigi, a gotovo je še mnogo gospodinj iz prejšnje dobe, ki to delo poznajo in ga morda še vedno vrše ter jih na tem mestu prosimo, nam blagohotno poslati podroben popis izdelovanja kravajcev iz vinskih droži, da ga v tem listu objavimo.

Vprašanje 109. Zakaj se pritiska na kmeta, da mora prodajati vojaštvu seno še vedno po 13 K za 100 kg, dočim je že od 14. junija t. l. določena maksimalna cena za seno s 17 K za 100 kg? **Ali za vojaštvo ne veljajo objavljene maksimalne cene?** (I. M. v T.)

Odgovor: Tudi za vojaštvo veljajo iste maksimalne cene kakor za drugo prebivalstvo in zato ni nihče dolžan dati vojaštvu seno pod maksimalno ceno. Če kak vojaški oddelek noče plačati predpisane maksimalne cene, pa naj se od nakupovalca zahteva pismeno potrdilo, koliko sena in po kaki ceni ga je prevzel in to potrdilo naj se pošlje deželni centrali za krmila, oddelek za seno in slamo v Ljubljani, ki bo potem izposlovala naknadno doplačilo. Na pismenem potrdilu pa mora biti natančen naslov dotičnega vojaškega krdele in jasno čitljiv podpis nakupovalca, da se potem vé koga prijeti.

Družbene vesti.

* **Pisma, ki se tičejo kakih družbenih zadev, nujno prosimo, naj se ne naslovljajo na ime družbenega ravnatelja ali kakega drugega uradnika, ampak izključno vedno le na naslov o. kr. kmetijske družbe, ker se s takim napačnim naslovljenjem prizadene le nepotrebno delo in se zadeve ponepotrebno zakasnijo. Prav posebno se opozori, da ima družbeni generalni ravnatelj cel mesec avgust dopust, se ne bo nahajal v Ljubljani in ga zato nanj naslovljena pisma niti ne dosežejo.** (Nadaljevanje Družb. vesti v inseratnem delu.)

Poziv!

Podpisana podružnica pozivlja tem potom tistega, pri katerem se nahaja podružnična čistilnica za žito (trijer), da jo nemudno vrne, ker jo tudi drugi udje nujno potrebujejo.

Podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske v Črnomlju.
Žvab, t. č. načelnik.

Zahvala.

Občina **Srednja vas v Bohinju** me je imenovala svojim častnim občanom. Vsak zaveden narodnjak se mora smatrati uslužbenca svojega naroda in je zato njegova dolžnost mu po svoji moči služiti do skrajnosti. To sem si brezozirno prizadeval skozi celo tretjino stoletja ter mi je dragoceno poplačilo zavest, da cel moj napor ni bil zaman. Srednjevaška občina kot obstojni del suverenitete slovenskega naroda, ki jo smatram kot svojega gospoda, je priznala moje delovanje z najvišjo odliko, ki jo more podeliti, kar mi je za marsikaj veliko zadoščenje, nad katerim sem izredno vzradoščen. To zadoščenje in ta radost mi dajeja povod na tem mestu javno izreči

svojo iskreno zahvalo občinskemu odboru občine Srednjavas v Bohinju za laskavo počaščenje!

V Ljubljani, 16. julija 1917.

Gustav Pirc.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 %, popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 14. V Ljubljani, 31. julija 1917. Letnik XXXIV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 31. julija. Prevzemne cene za 1916/17 za sledeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 16. julija 1916: Pšenica K 35.—, Rž K 29.—, Pira K 29.—, Ječmen za varenje K 33.—, Ječmen za krmo K 29.—, Oves K 28.—, Proso K 28.—, Grah alileča K 55.—, Jedilni fižol in bob vseh vrst K 40.—, Fižol in bob, grah alileča za krmo K 30.—, Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogrščica K 100.—, Repiš K 97.—, Suhe češplje, sto kg, Drž. zak. 290, z dne 6. sept. 1916: a) do 105 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidl K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 26.—, Tropine solnčnih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlužki posušeni K 19.—, sto kil, kolodvor obratovališča, brez vreč, vstevni strošek nakladija. Krompir, po c. kr. presojevalnici cen določena primerna cena za zgodnji K 30.— sto kg z veljavo od dne 16. julija t. l. naprej. (Kiptier K 60.—) Drž. zak. 243/17 z dne 29. maja: Seno in slama K 17.—, Skopna slama K 10.— sto kg. Klavna živina: Najvišje cene za vole po kakovosti K 240 do K 270 in za drugo klavno goved po kakovosti K 2.— do K 240. Odredba c. kr. deželne vlade 17.051 z dne 21. maja 1916. Svinjsko meso in mast. Tržna cena za živo žival na podlagi budimpeštanskih določb (odbitke 22 $\frac{1}{2}$ kg pri vsaki živali in odstetje štirih odstotkov) K 742 za kilogram. Mlade prasiče le na živo težo, cena brez vsakega odbitka K 470 za kg. Temeljna cena za zaklano blago pri celi ali polovici živali K 780 za kg. Namizni speh K 8.—, prekajen speh K 850, surov ali osoljen speh od hrbita ali zrezan K 860, isti prekajen K 960, svinjska mast K 875. Za vsako drugo vrsto masti velja temeljna cena K 780. Za prekajeno meso je določen pribitek 15 odstotkov k temeljni ceni surovega mesa. Jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34201. Moka. Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuho K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje žel. postaje mlina (brez vreč). — Ajdova

moka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obloga 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16303) Ješprenj št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h.

Žita in moke posreduje občnam Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene. Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

! Samo !

za
eno krono

pošilja
c. kr. kmet. družba
:: kranjska ::

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

„ matic“ ::

ki je neobhodno potrebna vsakemu čelbarju. (16)

Yinski kamen

suhe gobe, kumno, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove storže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinske sode in vse vrste praznih vreč kupi

(40) veletrgovina

Anton Kolenc, Celje.

VABILO

na

izredni
občni zbor
Zadružne centrale

v Ljubljani,

registrov. zadruga z omejeno zavezo

ki se vrši

dne 16. avgusta 1917.

ob 3. popoldne
v zadružnih prostorih.

Dnevni red: (39)

- 1.) Prememba pravil.
- 2.) Slučajnosti.

Načelstvo.

Če bi ta občni zbor ne bil sklepčen, vrši se na istem prostoru, z istim dnevnim redom eno uro kasneje drug občni zbor, ki sme sklepati brezpogojno brez ozira na vdeležbo.

Kmetovalci !

Razširjajte »Kmetovalca« Čitajte ga pridno in ga dajajte tudi nečlanom čitati, da jih pridobite za družbo. 11.000 nas je že v Kmetijski družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat toliko. Čim več nas bo, več bomo dosegli.

Poštno hranilnice račun št. 222.408.
Telefon št. 155.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registr. zadruga z neomej. zavezo

• v LJUBLJANI •

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{4}\%$ (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s časkovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog 23,000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1,000.000 kron.

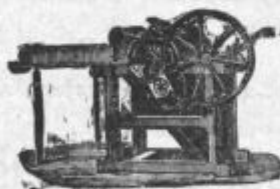
Kosilne stroje Mac Cormick in „Zmaj“, mlatilnice vseh vrst, čistilnice, trijerje, mline in preše za sadje in grozdje, žganjarske kotle in sploh vse poljedelske stroje priporočata (5)

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana,

Dunajska cesta 16.

Točna in hitra postrežba!

(8) C. kr.

KMETIJSKA DRUŽBA KRAJSKA

Je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
1. (Razprodan)	
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—20
4. (Razprodan.)	
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	1-50
6. V. Rohrman: Poučno potovanje v Švice	1-—
7. (Razprodan)	
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključev	—30
9. Razprodan.	
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11. Gustav Pirc: Poglavlje o govedoreji na Kranjskem	—30
12. Pridelovanje in razpečanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický)	—50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešaníc. (Weinzierl-Turk)	1-—
14. A. Sivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1-50
15. Steuert-Jamnik: Soseba Razumnika konjereja	1-—
48 raznih gospodarskih navodil po 10 vin. komad.	

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

$4\frac{1}{4}\%$

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštna položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim združnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* Gnojila:

Kalijeva sol. Došla je sedaj tudi 40 odstotna kalijeva sol, ki stane 24 K 100 kg z vrečo vred.

Kajnit K 13— sto kg.

* Za vinogradnike ima družba v zalogi:

Kalijev hiperanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron kg. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Galun. Družba je prejela še neko manjšo pošiljatev galuna. To množino bo oddala še po prejšnji ceni. Oni vinogradniki, ki galuna niso mogli preje dobiti, naj svoje naročbe sedaj nanovo prijavijo.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdni plesnobi namesto žveplove moke, ki je letos ne bo dobiti, stane K 1'20 kg. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številki »Kmetovalca«.

Fenolftaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, ima kmetijska družba v zalogi in ga oddaja po 1 K.

* Za živinorejce ima družba v zalogi požiralni-kove cevi za odraslo goved in za teleta, ovce in koze po 25 K komad. Trokarji so po 8 K komad. Požiral-nikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po K 1'20 h.

Klajno apno, 38—42 %, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja kg po 96 h.

Živińska sol K 11'20 sto kg.

* Za vinogradnike in vinske trgovce ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potrebščini: 1. Berna-dotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alko-hola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprn okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. Kg eponita stane 6 K brez poštne in zavoja. Množine eponita po 10 kg se pošilja za 70 vinarjev s poštino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

* Vreče. Družbi primanjkuje dobrih vreč za žito, zato prosi vse one ude, ki so sedaj dobili ozimno pšenico, naj ji vreče takoj vrnejo. Iz Nemškega pride vse semensko žito v popirnatih vrečah, ki so sicer močne, vendar pa za nadrobno razpošiljanje po deželi neprikladne, vsled česar jih železnica ne sprejme. Če bo nemška vlada dovolila družbi izvoz in bo družba zopet dobila semenske ozimne pšenice in rži, tedaj bo morala prositi tudi vse one ude, ki sedaj prijavljajo svoje naročbe, naj ji hkratu pošljejo primerno število potrebnih vreč.

* Ob naročanju kmetijskih potrebščin naj se udje povsod po možnosti drže svojih podružnic in naj potom načelnštva pri družbi skupno naročajo, česar potrebujejo. Tako dobijo reči ceneje v roke, kakor če posamezno naročajo. Podružnice se mnogokrat na ta način oživijo, njih ugled in pomen pri udih rase. To pa družba tudi hoče. Povsod sedaj seveda niso dani za to vsi pred-pogoji; kjerkoli po deželi pa naša podružnica pridno de-luje, bomo naročitve posameznikov iz dotičnega okoliša rajši skupno potom podružnice izvršili. Torej, posamezni udje naj se obračajo do načelnštev svojih podružnic, družba

pa bo svojim podružnicam vselej na razpolaganje! Tako n. pr. družba ne bo več izvrševala naročitev posameznih udov iz okoliša podružnice v Trnovem na Notranj-skem, ker je načelnštvo te delavne podružnice hvale-vredno pripravljeno, skrbeti za ves svoj veliki okoliš in skupno naročati. To daje družba udom iz Trnovskega okoliša s tem na znanje s pripomnjo, da naj se v vseh zadevah, ki se tičejo družbenega preskrbovanja kmetijskih potrebščin, obračajo do družbe le potom načelnštva po-družnice v Trnovem. Podobna koncentracija se je izvršila v Bihinski Bistrici in drugod. Stem bo pisarni mnogo nepo-trebnega dela prihranjenega, kar ob sedanjem pomanjkanju pisarniškega osebja ni podcenjevati. Družba tudi pričakuje, da se bodo še druge delavne podružnice izjavile za cen-tralizacijo blagovnega prometa v svojem okolišu.

* Vsak dan dohaja družbi toliko povpraševanj in naročb glede raznih stvari, ki jih ona nima v zalogi, da ob sedanjem pomanjkanju pisarniškega osebja nikakor ne utegne posamezno odgovoriti. Največkrat povpraševalci niti niso udje c. kr. kmetijske družbe. Zato naznanjamo s tem enkrat za vselej, da sme družba po pravih oddajati le udom in da naj udje potom svojih podružnic naro-čijo in vprašajo le za tiste kmetijske potrebščine, ki jih v »Družbenih vesteh« objavimo, ker drugih nimamo.

* Antiavita v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, 1/3 kg za K 8'50, 1/4 kg za K 5'50, 1/8 kg za K 2'60, 50 g za K 1'40.

G. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz »Kmetovalca« in jih oddaja po 10 h vsak komad.

9a

Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odmore.
2. Zakaj vino rjavi in kako se odmore.
6. Rak na sadnem drevju.
7. Gnojenje vinogradov.
10. Izбира ameriških trtnih podlog.
11. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
14. Kakose pravilno ravna z vinsko posodo.
16. Rastlina in njeno življenje.
18. Krmiljenje z oljnim tropinami.
19. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira.
20. Čiščenje in precejanje vina.
21. Bradavice pri domačih živalih.
23. Kisli šrvicek.
24. Zeleno ali suho cepljenje trt.
25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
27. O bistvu alkoholnega vrenja (kipenja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina.
29. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
31. Kaj je popek in kako se pravično ravna s popkom novorojenih živali.
32. Zavrelka.
33. Kako uničujemo miši in podgane.
34. Trtna plesnoba.
35. Kako se napravi stanovitven sadjevec.
36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
38. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
39. Mazanje trt z zeleno galico.
41. Močno krmilo »ribja moka« kot pospeševalno sredstvo za rast in pitje prasičev.
42. Kržljivost ali okrnjenost trt.
43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
44. Napenjanje govedi.
45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
46. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
47. Diamant, dober pripomoček pri peki.
48. Kožni izpuščaji pri prasičih.
49. Bolezni na grozdju.
50. Izdelovanje mila za dom.
51. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.
52. Sredstva proti trtni plesnobi.
53. Kteri način zelenega cepljenja trt je najbolj priporočljiv.
54. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
55. Konserviranje sadja brez sladkorja.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijaviti eno štirivrstno objavo, tičočo se gospodarskega prometa.

Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Tudi letos kupuje **R. Luokmann**, prej J. Leuza nasl. v Ljubljani na Martinovi (Ahaeljeri) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suho rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovani tvrdki. 80

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurej Jenko, Škofja Loka, in prosi tozadevnih ponudb. 98

Lepo pingavsko žrebico, eno leto staro, prodaja J. Matjan, 145
Vižmarje 31. Cena po dogovoru.

Kravo dobro molzarico, ki je tretje teletila prodaja za ceno po dogovoru Franc Poljanec, posestnik v Lescah hiša št. 11, pošta Lesce, Gorenjsko. 148

Nekaj brejih krav pingavske pasme, 4 do 5 let starih je oddati za ceno po dogovoru na graščini Črnelo, pošta Dob pri Ljubljani. 149

Čebele, tudi v A.-Ž. panjih, med in vosek kupuje I. N. Babnik, Dravljica, p. St. Vid pri Ljubljani. 151

Perutninarji! Naprodaj je sledeča čistokrvna perutnina: Stari in mladi viršinski (snežno beli) purani in pure kakor krasne japonske gosi (Höcker Gänse). Avgustin Zajec, Ljubljana 7. 152

Žrebico 5 mesecev staro, ima naprodaj Adolf Žabjek, Ljubljana, Poljanska cesta 53. 153

Sprejme se v službo pridno pošteno dekle, za vsako delo k mestni obitelji brez otrok proti primerni plači in dobri prehrani. Naslov pove upravišтво „Kmetovalca“. 154

Kupi se posestvo dobro zidana hiša ali vila z nekoliko zemljiščem na prijaznem kraju v Ljubljani ali nje prav bližnji okolici. Ponudbe se prosijo pod naslovom „Proti gotovini“ na naslov upravišťa „Kmetovalca“ v Ljubljani. Po možnosti naj se priloži sliko. 155

Kupim motor na bencin v prav dobrem stanju za pogon mlatilnice. Ivana Rudolf, Črni vrh nad Idrijo. 156

Mizarji pozor! Dva lepa, debela češnjeva hleba prodam. Več se izve pisмено ali osebno pri Juriju Stular, Dolinčice, pošta Šmihel pri Pliberku. Koroško. 157

Lepih šindlov za kritje strehe želim kupiti. Pri ponudbah je treba navesti tudi ceno. Jurij Stular, Dolinčice, pošta Šmihel pri Pliberku. Koroško. 158

Komat za koleselj v prav dobrem stanju prodaja takoj Maks Ličen, Novomesto 73. 159

Malo posestvo

nedaleč od železnice na Dolenjskem, z hišico, hlevom in svinjakom ter nekoliko zemlje se takoj proti gotovini kupi. Natančne ponudbe o velikosti in ceni naj se pošljejo na upravišтво „Kmetovalca“ 142

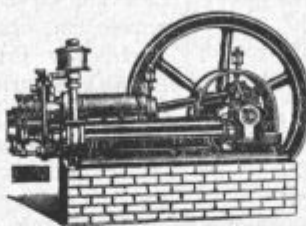
Imam naprodaj tri velike hraste za ceno po dogovoru. Ivanka Podboj, Planina št. 115 pri Rakeku. 143

Dve kravi švicarske pasme, ki sta dobri mlekarici (tudi s telicami) kupi Josip Brinšek, Trnovo, Notranjsko in prosi tozadevnih ponudb z navedbo prodajnih pogojev in starosti. 144

Težko kobilo pingavske pasme, ki je vajena vsaki vožnji, prodaja za ceno po dogovoru Ivan Metne, Zabreznica, p. Žirovnica, Gorenjsko. 145

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge

Berite! Lesotrci! Berite!

A. Šivic: (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in raztočega drevja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 1'58.

Vinometre »Bernadote« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje — Marmornat prašek — Modro galico — Natrilev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin — Žveple v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni (6)

Drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Storže

od smrek in borovcev brez semena kupi v vsaki množini za podkurjavo po 4 K 100 kg

Pisarna

c. kr. kmet. družbe kranjske.

Vrečezanje pošlje družba in plača voznino sama.

Upravišтво „Kmetovalca“ sprejema

primerne inserate

po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izhaja (dvakrat mesečno) v 11-tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Kmetovalci!

Ena poglavitnih vojnih dolžnosti za vsakega kmetovalca v zaledju je, da sedaj kolikor mogoče veliko pridela. Da pa doseže kar najboljše žetve in dobre kakovosti, v to je gnojenje s kalijem:

kajnitom ali kalijevo soljo

neobhodno potrebno.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo v zemlji se nahajajoče dušičnate in fosforove snovi.

Priporočati je, da si jih vsak pravočasno priskrbi.

Na joh je vzeti za srednje gnojenje 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40% kalijeve soli (za spomladno gnojenje).

Cene in pogoje poizvedeti je pri vseh kmetijskih družbah in trgovcih z umetnimi gnojili.

Pojasnila o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj

Landwirtsch. Auskunftsstelle des Kalisyndikats

Wien, I. Schauflegasse 6.

ali pa

Franz Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.